

Indult BÉTSBOL Szeredán 1. Auguszt. 1787.

Az LIX-dik Kurirban félben szakadt jobb Világnak hátra maradt része.

Ezen képnék tekintetéből látták a' Lelkek, hogy az a' polgári dolgoknak mostani környül-állásaira szélezzon. A' minthogy valósággal a' Pápának még meg-vagyon az a' kívánsága, hogy a' vallást egyedül való hatalommal igazgassa, 's nem tsuda hát; hogy egyedül akar tsak szent lenni. Az Orániai Printz nevelni akarta, a' mint a' Hazaúak mondják, a' maga hatalmát az Amerikai hadakozás' alkalmatosságá-1; sőt a' mivel még inkább terhelik; egyedül való uralkodóvá akarta magát tsinálni; azért ul' a' Hollandiai fajtón; és erre való ez a' mellette való irás; hogy, egyedül akar Ur lenni. — A' Frantzia Kicály ezt az egész polgári dolgot itéli; 's abban tsak egyedül

akar mindenek felett leg-főbb lenni. Melly erősen nem tsudákozhatik Sz. Apostol a' polgári dolgoknak ilyen folyásán, midön láttya, hogy az ő Successorai a' vallást az ország' dolgaival öf. re elegyítették. *Mi leszsz ebből?* így kiált ő-fel, a' dolgok ki-menetele látásának tellyes kívánságával; *mi leszsz ebből?* — Kérdés ráadván az eránt a' lelkek közt, mi lehet annak az oka, hogy ma a' népek párt-ütéssel is iparkodnak szabadságok' meg-szerzésén (és hogy Európának, azon részében, hol Hollandia, és A. Belgium fekszenek, a' magokat fel-emelni kívánó elmék terjednek, és a' lakosok' indulatai ebben a' szegeleteskében annyira tsiklándoznak? *Solon* amaz esmeretes nagy törvény-adó tett a' dolog eránt feleletet; mert meg-kell ezt jegyezni, hogy edgy törvény-adó Filofofus leg-jobban ismeri az embereknek útait, és a' rend kívüli való történeteknek következéseit előre kihozza. *Solon* így adta elő a' maga', párt-ütésről való traktáját: — Az Amériki had' alkalmatosságával, midön egész Európában a' szabadságról beszéltek, éezen nép bátor támadásának ki-menetele óhajtván várták; szerentséjére-é, vagy szerentsétlenségére a' terhe alatt nyomorgó népnek kívánsága szerént lévén vége a' dolognak, úgy tettszett mindenek előtt; mintha ezen dolog által az emberi természetnek elveszett igazsága törvény szerént íteltetett volna visszra. — Mind ezen dolgokra résen tartván füleket a' Hollandusok, a' szabadságot kezdettek óhajtani ök-is; azt mondották, hogy a' Helytartó minden ő törvényeket bé-nem tölötte, melly Ámsterdami szikra a' Printz ellenségeitől apronként tápláltatván, végezetre olly sebefs lángal kezdett égni, hogy nagy tsuda leszsz ha ezen szabadság' tüzes szikrája, melly már a' sok viz között alkalmasiut perfel, még nagyobb pusztít

rást-is nem tézen, — Az ő szomszédjok a' Brabantziaiak fem tartották híjában füleket ezen idő alatt. A' Scáldis vize felett való egyenetlenség' alkalmas-ságával, edgy, hazája hafzrát gyámolgatni kívá-nó író támadott Mirabeában, Ez azt bizonyította, hogy az azon való hajókázhatás, még eddég csak a' Hol-lándiaikat illeti, 's ha azt akarjátok, így ír ő, ti A. Belgák, hogy a' Scáldis vizén szabadon járhatatok, értsetek edgyet a' Hollandusokkal, legyetek velek edgy közönséges tárfasággá; így osztán a' Scáldis vizét elöttetek bé-zárókkal edgy néppé lévén, azon velek edgyütt hajókázhattok. A' Brabantziaiak ezt meg-olvasták; mert ők-is olvasnak. A' Tsáfszári ren-delések alkalmasfőül szolgáltnak ezen nyughatatlan elméjü hazafiaknak, annak meg-próbálására, valyon lehetének-é ők olyan szerentsékek, mint a' szoméd-ság, szabadságokat meg-szerezni. Itt ered az A. Bel-gák, kevély akaratosfőga, és az ő régi rend tartások mellett való hív hazafiúsága. — Ez a' zenebonás in-dulat meg más felé-is ki-terjedt. *Tyrolisban* a' *Brixeni* Püspökségben tettett ő püspöki Méltóságának a' Tsá-fzári katoná-szedést meg-akadályoztatni, a' Fejedelem-mel 1773-ban kötött edgyezés ellen-is, melly dolog némelly falukban támadást okozott; itt már csak ugyan tsendefőlegben van a' dolog. — Más helyen ném. országban *Rudesháim* nevü helységben Rhaingauban a' németéne-kes, és könyörgéfas könyv olly kemény paraszt-ha-dat támasztott, mellyről az ember még csak nem-is álmodhatna. Akármilyen előre való kézfület tétetett-is a' végre, hogy ezen nyughatatlanak Sz. *János* napján a' templomba bé ne mehessenek; csak ugyan a' két, vallások mellett vitéz *Kron*, és *Jung* neve-zetü, zabolátlan indulatú pártosok magok mellé edgy-néhány száz férjfiakat, és erőfs hitü aszszonyokat vé-vén

vén a templomba erőszakosan be-mentenek. Kora magá mint edgy ábítatos Míse mondó Pap, énekelvén és könyörögvén, azon a' pogány nyelven, mellyből edgy szót sem értett, a' halgatói-is vele edgyütt mődötták a' szokott deák szóllás formákat *Aschparges moe*, e' helyett, hogy: *Asperge me s a' t.* Boldog Isten! mire menet a' szent előre képzelt vélekedés? ilyen nagy a' szabadságra való vágyódás. Könnyű észre venni, kik szoktak az e' féléknek indítói lenni. — mi lesz ebből? — Júniusnak 20-dik napján meg-indult edgy sereg fegyveres tanuló *Huigen* Úr vezérlése alatt *Lejdából Voerden* felé, kik minekutánna útt yokban *Udevaterben* még szaporodtauak vóna, meg-érkeztenek *Voerdenbe* estvének ide én: meg-fog kevés napok alatt *Schul Uram* is, ezen Sereg' Oberstere, *Ultrajestumból*, a' hol a' maga alatt valókkal fekszik, ide érkezni. He! he! hogy még a' Deákok' erében-is ver a' hazafiúi vér. Ezek pennával fogják ellenségeket átal verni. Gyöngyöru példa! — Már öt esztendeje, hogy *Prátóban* Szűz Máriának azt a' képét, mellynek ennek előtte minden esztendőben bizonyos napon innepet szenteltek, a' templomból kivitték, és a' néki szenteltetett inneplés-is meg-szűnt. Midőn ezen innep nap az el-múlt héten ismét elé fordult volna, kénfzeríték a' buzgó halgatók a' Püspöknek jelen nem létében, a' helyette szolgáló Papot, hogy az említett képet a' templomba ismét visszahelyheztesse, 's neki innepet tartson; mellyet pompás processióval meg-tselekedvén, kéntelenítettett a' nagy Isteni szolgálatot, nem a' Pistójai, hanem Római szokás szerént énekelni, és e' szerént az Isten' Sz. Annyának öt esztendők alatt benn maradott áldását ötször edgy másután ki osztogatni. Ennekutánna minden könyveket, akár énekes, akár könyörgéses, akár

nyomatott, vagy csak írott, akár *Quesnel*, akár *Ratzin* munkája volt is, mellyet a Püspök nem rég nyomtatott, edgyszóval, a mellyben csak valami új dolog volt, magának a Püspöknek portrétyával együtt el-vévén, edgy rakás fánn meg-égették. A Püspök követői közzül mindennek, a kit elő-kaphattak, meg kellett ígérniük, hogy semmi új dologban tovább a Püspököt nem követik; ez a dolog 24 óráig tartott, a hová maga a nagy Hertzeg meg-nem érkezhete, el-törvén a kereké.

Elegyes Tudósítások.

Az újjabb Belgiumi és Hollandiai környül-állások. Midőn az A. Belgiumbélieknek már minnyájan pártot-üdőt tollas kalap lett volna fejekben; akkor adának-hírt a magok törvényes és frigyos őltalmazóknak, hogy őket, és az ő törvényeiket őltalmaznák, kikből ezen feleletet vevék: Ha akkor nem kérdetetek tanátsot, midőn törvényes Uratok ellen pártot akartatok ütni, most már késő segítségét koldúlni; és tökéletes igazság, hogy sem az A. Belgiumbélieknek, sem a Hollandusoknak valóságos pártfogójok nintsen; de még-is mind a ketten a magok vakmerőségeben állhatatosok. A Hollandusok ugyan az 1785-ben *Fontáneblaóban* kötött frigy szerént, a pénzt a F. Császárnak le-tették; de az A. Belgiumbéliek, a F. Monárkhának Hertzeg *Kaunitz* Ur által hozzájuk küldetett levelére (mellyben a F. Monárkha azt kívánnya vala, hogy mind a fő Kormányzó Hertzeg, mind a Belgiumi Státusoknak Députátusai, Bétsbe jönének, hogy ő Felsége maga személyszerént meg-világosíthatná elöttök az ő jóvokra és boldogságokra tzelező szándékát, és hogy nem az ő törvényeiket és szabadságaikat kívánnya el-rontani, hanem csak

tsak a' hibáktól igyekeznék azokat meg-tisztítani) nem hogy engedjenek volna; sőt minden Státusokból edgy 2 egész napokig tartó gyűlést hirdetvén, el-végezték vala közönségesen, hogy se a' Helytartó Hertzegzet el-ne botsátának, sem Députátusokat ne küldenének, hanem minden az ő életét a' Haza szabadságáért (mint-ha a' veszedelemben forgana a' jó rendelkezéseknek és világosításnak bé-vitelével) fel-áldozni kész legyen; és ezen tanátskozás után még keményebb hadi-készületekhez fogának. Más levelek szerént, már a' Députátusok útban vagynak, és minden órán Bétsbe fognak érkezni; de ezen hírnek ellene látratnak mondani azon környül-állások, mellyszerént, a' már nevezett Hadi-fergeken kívül meg-több fergek-is vettenek úti-készületre való parantsolatot; ú. h. az indulandó fegyveres népnek száma 80 ezer főből fog-állani, és a' Monárkha maga-is útnak készül, hová? nem tudatik; kit a' N. Magyar K. Testőrzők fergéből 6, a' Lengyelekéből 4 Gárda fog-késérni, kik részszerént Kurirri szolgálatot, részszerént Testőrzői hivatalt tejezők léfznek. Mindenek azt itélik, hogy ő Felséggé Bonba menendő, hogy Birodalombéli országos haditanátsot fog-tartani, hová már előre mindenféle Regementekből fok Tisztek küldettek. Az edgyik Kurirnak a' másikat való fel-váltása Béts, Brűszfel, Páris, London és Berlin között rendkívül való — a' hadi-készület nem kulömben — edgynehány hetek alatt bizonyost fogunk mindenről tudni; most pedig tsak azt írhattyuk bizonyosnak, a' mi látunk, hogy a' hadi-készületeket vivő szekerek és a' Pattantyúfok már rég, hogy Lintzfelé indúltanak; a' Bétsben fekvő Regementeknek mustrájok tartaték, újj köntösbe öltöztettenek, és 6 napok alatt minnyájan indulandók. — 26-dik Júlii 100 ezer aranyok küldettek Laibak-

ba edgy *Prajsz* Regementbéli Tiszt; és edgynehány fegyveres Katonáknak őrizetek alatt, hogy a' *Thurn* ottan által menő fergének szükséges úti költsége ki-fizetteffék. A' többi Regementekkel-is így fognak bánni. — Gróf *Monyorokereki*; *Erdödi Antal* Ur; G. *Erdödi János* Úrnak fia; G. *Herberstein* Úrnak *Mária Kajetána* nevű Leányával öfze-keleének. — Heves Vármegyében edgy 3 fontos kövé vált-fogot találának; melly, noha a' régiség miatt kövé változott-is; még-is némelly helyeken egészszén meg-maradván a' tsont, tengeri állat fogának lenni tartatik. Itt *Noé* nak megint edgy argumentoma az *Özönviznek* bizonyítására; mellyet már most sokan mósojogva hísznek. — Mind a' két *Sicillia*nak Királya minden faragott képeket, még tsak a' maga *Farnassé* Palotájában-is; öfze-rakatott, és hajóval küldi *Nápoly*ba. A' *Toskánai* nagy Hertzeg-is az efféle képeket, és régiségeket, a' mellyek ama nevezetes *Medici al-Monte Pincio*ban találtattak vala; *Flórentziába* hordatta, és ott kótyavetyélteti. Azok a' szentség után fáradozó idegenek, kik ennekelőtte *Rómába* gyalogolván, ezen faragott képeket tartó tárokat-is, mint régiségeket; nagy bámulással látogatták; nem kevésbé fognak ennek el-pusztulásán sajnálkozni. A' *Toskánai* nagy Hertzeg; *Rómában* a' *Mártzius*' mezején; és a' *Pinció* hegyén lévő palotáit áruba bocsátotta. — Némelly *Levelek*-ből azt olvassuk; hogy *A. Belgiumban* már 60 ezer nép áll fegyverben a' hazafiak közzül; melly hírnek inkább híretlenék, ha *Hollandiából* nem jött volna. A' *Bétsi* Publikum beszéli; hogy *Mária Kristina* Hertzeg-Aszszony; és *Albert* Hertzeg; más Kormányozó széket fognának nyerni magoknak; melly nem olly kedves hely lenne, mint *Belgium*; és *Brusztzel*-be többé nem fognának vitzsza menni. — A' *Hollan-*

dufoknak a' H. Hertzeg' Katonáival lévő véres tsati
 a' vezedelmes körül-állások közt nem szűnnek; és
 az ő hazájok mellett való ábatatos kegyetlenségeknél
 az-is edgy bizonyos jele, hogy midőn nem régiben
 a' Pátrióták, a' Hertzeg' Katonái között edgyet nem
 régiben, halálra löttentek volna; annak helyes-
 tét-is keményen megverték; fejét vették, és edgy
 kard' hegyibe fuggesztvén; *Utrecht*be nagy pompával
 bé-vitték; és ott karóba verték; sőt a' *Nielerháb*-
 ból jövő levelek azt az irgalmatlan hírt hozták, hogy
 az Orániai Hertzeg halálra lövetett; melly hír csak
 alig lehet igaz. — Azt vétegetik a' Politikusok, men-
 nyiben fog az Auszriai seregnek Hollandiáig való
 költözködések kerülni; 's úgy találják, hogy csak
 edgy ágyúnak helybe-állítására 1500 Éba kerül. —
 Azt bezzéli a' Bétsi köz-nép, hogy az Uraságok Ma-
 gyar Huszárai ezután kard és tarfaj nélkül fognak
 járni. — Azon a' már tudva lévő kis Cirkassai
 Leánykán kívül még több tatár Leányokat hozatott
 magával a' F. Monárkha, kik itten az aszszonyi
 tsinöflágra taníttatnak; sőt edgy igen gazdag szüléle-
 től származott süket és némás hozatik Krimtől
 Bétsbe a' Süket-Némák Oskolájába. — Ha fel-támad-
 na amaz ártatlan életű Sz: *János Nepomuk*, 's meg-
 látná; hányféle formában jádzik a világ vele; megint
 vizsgálja menne az örök életre; Bétsben a' *Leopold-
 Városban* lévő Tzukthausban a' gonosztévők között
 lántzon áll a' szegény *Szent János*; és a' rabok fap-
 jától gonosztévők Pátronüllának téretett. —